

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

ΤΑΞΗ:

Α' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ:

ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Μ. Τετάρτη 16 Απριλίου 2014

Διάρκεια Εξέτασης: 2 ωρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και επί επτά ημέρες, κατά τις οποίες ο Ευρυμέδοντας παρέμεινε (στην Κέρκυρα), αφού ήλθε με εξήντα πλοιά, οι Κερκυραίοι σκότωναν αυτούς που θεωρούσαν εχθρούς τους, τη μεν κατηγορία αποδίδοντας σε αυτούς που επιχειρούσαν να καταλιώσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, ενώ σκοτώθηκαν μερικοί για λόγους προσωπικής έχθρας και άλλοι σκοτώθηκαν εξ αιτίας χορημάτων που τους οφείλονταν, από αυτούς που τα είχαν πάρει, και ο θάγατος παρουσιάστηκε με κάθε δυνατή μορφή, και πράγμα που συνηθίζεται να συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, δεν υπήρξε τίποτα που να μη συμβεί και ακόμη χειρότερα. Και βέβαια ο πατέρας σκότωνε το παιδί του και απομακρύνονταν βίαια από τους ναούς και σκοτώνονταν κούτα σ' αυτούς, ενώ κάποιοι άλλοι πέθαναν μέσα στο ναό του Διόνυσου αφού τους περιέφραξαν με τοίχο.

- B.1 α) Στο απόσπασμα εκτίθενται οι σκέψεις και συνοψίζονται οι παρατηρήσεις του Θουκυδίδη για την επίδραση της αμής βίας στο ήθος του ανθρώπου, στη διάρκεια ενός πολέμου και μάλιστα εμφυλίου. Αρχικά, παρουσιάζονται οι επιπτώσεις στο ήθος των δημοκρατικών, των νικητών της εμφύλιας σύρραξης. Προκειμένου αυτοί να επιτύχουν την εδραιώση της κυριαρχίας τους και την ικανοποίηση των κατώτερων ενοτίκτων, δεν διστάζουν να ευτελίσουν κάθε έννοια ηθικής και νομιμότητας καταπατώντας βάναυσα επίσημες συμφωνίες και θανατώνοντας χωρίς έλεος ακόμα και εκείνους τους ολιγαρχικούς που είχαν πειστεί να αγωνιστούν μαζί τους για τη σωτηρία της Κέρκυρας ενάντια στους ομόφρονες τους.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

Αυτή η ανέντιμη και σκληρή συμπεριφορά των δημοκρατικών περιγράφεται από τον Θουκυδίδη με την έκφραση: «έκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο». Επιπλέον οι δημοκρατικοί δε διστάζουν να διαστρεβλώσουν έννοιες, να γελοιοποιήσουν θεσμούς χειραγωγώντας τη δικαιιούνη, στήνοντας δίκη παρωδία με προαποφασισμένο το καταδικαστικό για όλους αποτέλεσμα. Για δεύτερη φορά εξαπατούν τους αντιπάλους τους, φανερώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο βαθύ πολιτικό αμοραλισμό και αναλγησία: «κατέγνωσαν πάντων θάνατον».

Ανεπηρέαστοι δεν έμειναν καὶ οἱ ολιγαρχικοί. Συνειδητοποιώντας ότι κάθε ηθικός φραγμός από την πλευρά των δημοκρατικών έχει διαρραγεί καὶ ότι πλέον δεν μπορούν να ελπίζουν ούτε σε δικαιη ἀντιμετώπιση ούτε σε προστασία εντός των ιερών, περιέχονται σε απάγνωση. Λειτουργούν υπό την πίεση του συναίσθηματος καὶ χωρίς τη συνδρομή του ορθού λόγου, αποφασίζουν να θέσουν οι ίδιοι τέρμα στη ζωή τους με κάθε τρόπο που τους είναι διαθέσιμος, οδηγούνται σε απονενοημένη ενέργεια, καθώς, όπως αναφέρει ο Δ. Πρωτοπαπαδάκης «η όποια σκοπιμότητα που κρύβεται πίσω από τη πράξη του αυτοχειρα φαντάζει ιδιαίτερα ασθενής μπροστά σε αυτό που αποκλείει η πράξη του. Η αυτοκτονία όμως αποτελεί εξ οφισμού εκμηδενισμό της ύπαρξης, και γι αυτό δεν πρωθεί τίποτε από αυτά που ο ανθρώπινος νους έχει φτιαχτεί για για θεωρεί ως σκοπούς». Το αντίστοιχο σημείο του πρωτοτύπου κειμένου είναι: «διέφθειρον...ἀνηλοῦντο». Εύλογα καταλήγει ο ιστορικός πως σε συνθήκες εμφύλιας διαμάχης διασαλεύεται η φυσική τάξη των πραγμάτων, καθώς και η πατρική αγάπη και στοργή προς τα παιδιά αντικαθίσταται από πράξεις αμότητας. Κάθε έννοια ηθικής, δικαιοσύνης, ανθρωπιάς γραπτού ή άγραφου νόμου καταλύεται. Το χωρίο είναι το ακόλουθο: «καὶ γὰρ πατήρ... ἀπέθανον».

Δυστυχώς η σύγχρονη ιστορία βρίθει αντίστοιχων παραδειγμάτων, τα θύματα των γενοκτονιών που διέπραξαν οι Τούρκοι εναντίον των Αρμενίων και των Ποντίων, τα καταγεγραμμένα γεγονότα του Ισπανικού εμφυλίου πολέμου,

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

οι θηριωδίες των Ναζί κατά τη διάρκεια τού Β' Παγκοσμίου πολέμου, όπως το ολοκαύτωμα, τα μαρτυρικά χωριά του Δίστομου, των Καλαβρύτων, ο ελληνικός εμφύλιος του 1945-1949, οι εμφύλιες συγκρούσεις στη Συρία, στη Λιβύη, στο Αφγανιστάν στην Ουκρανία μαρτύρουν πως ο πόλεμος εξαχρειώνει τον άνθρωπο, τον εκβαρβαρώνει και εν τέλει τον αποκτηνώνει.

- B.1 β)** Παρατηρούμε τη συσσώρευση ομάτων που δηλώνουν θάνατο, αισθητοποιώντας με αυτόν τον τρόπο τις ηθικές επιπτώσεις του πολέμου. Ο Θουκυδίδης χρησιμοποιεί οήματα (οηματικές εκφράσεις) που δηλώνουν τον θάνατο: «ἀπέκτεινον», «ἀπεχράντο», «κατέγνωσαν», «διέφθειρον», «ἀπήγχοντο», «ἀνηλοῦντο», «ἔφονευον», «ἀπέθανον», «κατέστη», «ἀπέκτεινε», «έκτεινοντο», «ἀπέθανον». Έτσι, κλιμακώνει αριστοτεχνικά την αφήγηση κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μεταβαίνει σε αγριότερα παραδείγματα φόνων, ενδεικτικά της ηθικής φθοράς και ανατροπής του δικαίου και της φυσικής και έννομης τάξης που συμβαίνουν σ' ένα εμφύλιο πόλεμο. Καθενά από τα οήματα που δηλώνουν θάνατο προσδιορίζεται από επιφραγματικούς προσδιορισμούς του χρόνου, της αιτίας του τρόπου και του τόπου, ώστε ν' αποσαφηνίζονται πλήρως οι συνθήκες θανάτου. Συγκεκριμένα ο χρόνος δηλώνεται με τις χρονικές μετοχές «κελεύσαντες», «έκβιβάζοντες», «έλθόντες», «περιοικοδομήντες» που προσδιορίζουν χρονικά τα οήματα «ἀπέκτεινον», «ἀπεχράντο», «κατέγνωσαν», «ἀπέθανον» αντίστοιχα, δηλώνοντας η πρώτη, η τρίτη και η τέταρτη το προτερόχρονο και η δεύτερη το σύγχρονο ή την αιτιατική του χρόνου μαζί με τον επιθετικό της προσδιορισμό «ήμέρας τε ἐπτά» που προσδιορίζει χρονικά το «έφονευον» · η αιτία δηλώνεται με τη δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση «ώς έωρων τὰ γιγνόμενα» που αιτιολογεί τα οήματα «διέφθειρον», «ἀπήγχοντο», «ἀνηλοῦντο», και τους εμπροθέτους προσδιορισμούς της αιτίας «ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ χρημάτων (ἔνεκα)» που αιτολογούν το οήμα «ἀπέθανον» · ο τρόπος

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

δηλώνεται με τη δευτερεύουσα αναφορική παραβολική πρόταση του τρόπου «ώς έκαστοι έδύναντο» στο ρήμα «άνηλούντο» ο τόπος δηλώνεται με τους εμπροθέτους προσδιορισμούς του τόπου «ἐκ τῶν δένδρων», «πρὸς αὐτοῖς» που προσδιορίζουν τα ρήματα «ἀπήγχοντο» και «ἐκτείνοντο» αντίστοιχα) ώστε να αποσαφηνίζονται πλήρως οι συνθήκες θανάτου. Τέλος ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνεται στην φράση: «πασα ιδέα κατέστη του θανάτου» η οποία αποτελεί ανακεφαλαίωση των προηγούμενων και εισαγωγή στη βαθιά ανατομία της ανθρώπινης ψυχολογίας και της παθολογίας του πολέμου. Έτσι επιτυγχάνεται ο ιστορικός να προσδώσει δραματικότητα, ένταση και τραγικότητα στην αφήγηση του. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζει τις δραματικές συνέπειες του πολέμου απηχεί τις προσωπικές του απόψεις για τη φρίκη του παράλογου πολέμου.

- B2. Κατά τη διάρκεια του εμφύλιου σπαραγμού στην Κέρκυρα, την ώρα που οι δημοκρατικοί με βάναυσο τρόπο εξόντων τους ολιγαρχικούς, καταφθάνει στο νησί αθηναϊκή δύναμη, αποτελούμενη από εξήντα πλοία με αρχηγό τον διακεκριμένο στρατηγό Ευρυμέδοντα. Ο Θουκυδίδης με ορθολογισμό και αμεροληψία φαίνεται να κατακρίνει τον Ευρυμέδοντα για την εγκληματική αδιαφορία και την αναλγησία που έδειξε καθώς για επτά ημέρες βρισκόταν στο νησί και ανεχόταν τις βαρβαρότητες των δημοκρατικών ενάντια στους ολιγαρχικούς. Ο ιστορικός αφήνει να εννοηθεί ότι ο Ευρυμέδοντας θέλησε να κρατήσει ουδέτερη στάση ή ίσως απόδειχτηκε ανίκανος να αντιδράσει και ν' αναχαιτίσει τις φρικαλεότητες που λάμβαναν χώρα στο νησί. Με την αναφορά των εξήντα πλοίων, μιας ισχυρής ναυτικής δύναμης που συνόδευε τον Αθηναϊό στρατηγό, ο Θουκυδίδης φαίνεται να συγκρίνει την απάνθρωπα αμέτοχη στάση που κράτησε ο Ευρυμέδοντας με την στρατηγική ικανότητα, την ψυχραιμία και τον ανθρωπισμό που έδειξε ο Νικόστρατος ο οποίος με μόλις δώδεκα πλοία κατάφερε να αποφύγει αιματοχυσίες και βιαιοπραγίες, προστατεύοντας τους Κερκυραίους και τον Αθηναϊκό στόλο και εμποδίζοντας την απόβαση των Σπαρτιατών στο νησί.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

Ο Θουκυδίδης θεωρεί τον Ευρυμέδοντα υπεύθυνο για τη σφαγή στην Κέρκυρα και με λακωνική αναφορά της επταήμερης παραμονής του στρατηγού στο νησί, δηλώνει με αμεροληψία ότι η επέμβαση του ξένου παράγοντα, στην προκειμένη περίπτωση των Αθηναίων, είχε ολέθριες επιπτώσεις στο νησί. Οι Αθηναίοι, από τη στιγμή που δεν θίγονταν άμεσα τα συμφέροντα τους, αποστασιοποιήθηκαν, και με τη στάση τους ευνόησαν τα βίαια γεγονότα του εμφύλιου πολέμου στην Κέρκυρα. Ο Ευρυμέδοντας δεν προσπάθησε ή μάλλον απέτυχε αν προσπάθησε, να προστατεύσει τους ολιγαρχικούς και δεν υπερασπιστήκε τους ηθικούς και άγραφους νόμους αποδεικνύοντας έτσι ότι η μπεριαλιστική δύναμη της Αθήνας εδράωθηκε και με αθέμιτα μέσα.

- B.3. Ο Θουκυδίδης πιστεύει πως η αιτία των εμφύλιων πολέμων είναι η φιλαρχία, η επιθυμία και δίψα των ανθρώπων να κατακτήσουν οποιαδήποτε μορφή εξουσίας για να την ασκούν με κάθε μέσο. Έμφυτη θεωρεί αυτή την τάση, να αγωνίζονται δηλαδή για να κατακτήσουν μια αρχή και για ικανοποίησον έτσι τις φιλοδοξίες τους. Με το να θεωρεί βέβαια αυτές τις αιτίες έμφυτες αυτό σημαίνει πως ο ανθρωπος θα συμπεριφέρεται κατά τον ίδιο τρόπο σε ανάλογους πολέμους και έτσι θα διαμορφώνεται το ιστορικό γίγνεσθαι. Όμως εκτός από αυτά ο Θουκυδίδης αναφέρει ως αιτία και την πολιτική που ασκούν οι αρχηγοί των κομμάτων οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ικανοποίηση των συμφερόντων τους ασκώντας έτσι μια λαϊκιστική πολιτική και χρησιμοποιώντας το λαό για να εξοντώσουν τους πολιτικούς τους αντιπάλους όπως έπραξαν και οι δημοκρατικοί. Το μίσος, η εκδίκηση, το συμφέρον συσκοτίζουν το νου και στο ανθρωπος ξεπερνά το μέτρο, τότε δολοφονεί, περιφρονεί, ατιμάζει μέχρι που να κορέσει το μίσος του που το τροφοδοτεί η φιλοδοξία, το συμφέρον και ο ατομισμός γιατί σ' αυτές τις περιπτώσεις λειτουργεί με το ένστικτο και όχι με τη λογική, η οποία θεωρείται πλεονέκτημα των «ανόητων». Έτσι οι μετριοπαθείς πολίτες, εκείνοι που πιθανόν αντιλαμβάνονταν τον παραλογισμό των πράξεων, θανατώνονταν από εκείνους που δεν είχαν κανέναν ηθικό φραγμό, οι ισχυροί εξοντώνουν τους ανίσχυρους και οι

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014

E_3.Αλ1(α)

ανίσχυροι υφίστανται τις συνέπειες αυτής της αυτεπαλότητας. Όλα βέβαια συμβαίνουν γιατί ο αμοραλισμός σε τέτοιες καταστάσεις εκμηδενίζει την έννοια του ανθρώπου και τις ποάξεις του («καμιά από τις δύο παρατάξεις δεν είχε κανένα ηθικό φραγμό...»)

Γ. σελ. σχολικού βιβλιου 25: «Στην προσπάθεια του....στις βάσεις του»

Δ.1. πρόβατο:	ξυνέβη
άφθαρτος:	διέφθειρον
απερίσπαστος:	ἀπεσπῶντο
ικανός:	ἀφικόμενος
άγχος:	ἀπήγχοντο

Δ.2. Οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί που χρησιμοποιούνται ανάλογα στην νεοελληνική είναι:

ένεκα ίδιας ἔχθοας καὶ χοημάτων: η πρόθεση ένεκα και σήμερα δηλώνει την αιτία

ὑπὸ τῶν λαβόντων: η πρόθεση υπό δηλώνει το ποιητικό αίτιο και σήμερα ή αιτία.

ἀπὸ τῶν ιερῶν: η πρόθεση από δηλώνει και σήμερα απομάκρυνση

ἐν τῷ τοιούτῳ: η πρόθεση εν δηλώνει και κατάσταση

ποσὸς αὐτοῖς: η πρόθεση προς δηλώνει και τοπικό προσδιορισμό.

Ε.1. **λαβέ**
Κελεύσαιεν καὶ κελεύσειαν

Πεισθῆ

Απαρέμφατο: όραν, μετοχή: όρῶν, όρωσα όρῶν.

Ἐφιλεῖτε

	<p>ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ο.Ε.Φ.Ε.) – ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ</p>
<p>ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014</p>	<p>E_3.Αλ1(α)</p>

- E.2. τοῦ ίκέτου
ἀλληλα
πατράσι
(ω) παῖ
(ω) ίερά

- Στ.1. ἀφικόμενος:
τούς δοκοῦντας:
ἐπιφέροντες:
όφειλομένων:
περιοικοδομηθέντες:

χρονική
επιθετική
εναντιωματική
επιθετική
χρονική

- Στ.2. ἔχθροὺς είναι κατηγορούμενο στο τοὺς δοκοῦντας που είναι υποκείμενο στο ειδικό απαρέμφατο εἶναι.
εἶναι: είναι ειδικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο στην μετοχή τούς δοκοῦντας.
πᾶσα: είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός στο ίδεα.
οῖον: (81.5)είναι υποκείμενο στο ρήμα φιλεῖ αλλά και στο απαρέμφατο γίγνεσθαι.
παῖδα: είναι αντικείμενο στο ρήμα στο ρήμα ἀπέκτεινε.

